

Щодо основних викликів, то, на нашу думку, головними є:

- 1) глобальна економічна нестабільність, яка ускладнює прогнозування ринкової ситуації;
- 2) військові події, що, на жаль, тривають, негативно впливають на стан бізнес-середовища;
- 3) дефіцит інвестицій у сферу послуг;
- 4) корупційні ризики, які ускладнюють залучення нових міжнародних партнерів.

Але, не зважаючи на це, Україна має потенціал для подальшого розвитку міжнародної торгівлі послугами. Успішне подолання викликів можливе за умов залучення інвестицій, підтримки стратегічного партнерства з іншими країнами тощо.

Список використаних джерел:

1. Мікула Н. Міжнародна торгівля України послугами: сучасний стан і перспективи розвитку. 2019. № 6. С. 33–48.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Канд. екон. наук Дон О. Д., Ликов М. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ МОДЕЛЕЙ В ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ

Сучасні глобальні виклики стають рушійною силою трансформації національних економік, зумовлюючи необхідність адаптації до нових умов функціонування у глобальному середовищі. Протягом останніх років технологічний прогрес, що активно сприяє цифровізації виробництва та послуг, виступає ключовим фактором глобалізації. Станом на 2023 р., світові витрати на цифрову трансформацію зросли приблизно на 20%, що свідчить про зростаючу роль інформаційних технологій у розвитку економік країн.

Значною мірою економічну нестабільність зумовлюють геополітичні ризики, що набувають особливої актуальності у світлі збройних конфліктів, санкцій та торговельних суперечок між країнами. Дані свідчать про те, що непередбачувані політичні події можуть сповільнювати економічне зростання в окремих регіонах, викликаючи зниження інвестиційної активності та зростання ризиків для бізнесу [1].

Екологічні виклики, пов'язані зі змінами клімату та вичерпанням природних ресурсів, дедалі більше впливають на економічну політику держав. Концепція сталого розвитку, яка набуває особливої актуальності, спрямована на інтеграцію екологічних, соціальних та економічних інтересів у процес прийняття управлінських рішень. У 2023 році спостерігалось збільшення інвестицій у відновлювані джерела енергії, що дозволило підвищити їх частку у світовому енергетичному балансі приблизно на 10%, що є вагомим кроком до зменшення залежності від викопного палива.

Сучасна економічна адаптація до глобалізаційних процесів виражається у використанні різноманітних моделей економічної політики, що враховують як традиційні підходи, так і новітні виклики. Ліберальна модель, яка характеризується мінімальним втручанням держави в ринкові процеси, сприяє відкритості економіки, мобільності капіталу та розвитку приватного підприємництва. Проте, у багатьох країнах спостерігається перехід до змішаної моделі, де поєднується елемент ринкової економіки з активним державним регулюванням. Державна модель, яка вимагає більшого впливу держави на ключові галузі, особливо у стратегічно важливих секторах, дозволяє ефективніше управляти ризиками в умовах глобальної нестабільності (табл. 1).

У контексті диверсифікації економіки та розвитку інноваційних секторів відзначається зростаюча важливість інвестицій у науково-технічні розробки та високотехнологічні галузі. Підвищення рівня інновацій дозволяє країнам знизити залежність від традиційних сировинних ресурсів і сприяє створенню нових джерел економічного зростання. Розвиток цифрових технологій і переходу до

«розумних» виробництв сприяв також збільшенню продуктивності праці і формуванню нових професійних стандартів.

Таблиця 1

Глобальна трансформація національних економік: виклики та адаптація [2]

Країна/Регіон	Тип економічної моделі	Основні зміни в умовах глобалізації	Наслідки та виклики
США	Ліберальна ринкова економіка	Діджиталізація, аутсорсинг, зростання нерівності	Посилення впливу технологічних корпорацій, загроза деіндустріалізації
Китай	Державний капіталізм	Інвестиції у високі технології, «Один пояс – один шлях»	Конкуренція з Заходом, торгові війни
ЄС	Соціально-ринкова економіка	Зелений перехід, цифровий ринок, посилення регулювання	Баланс між стійкістю та конкурентоспроможністю
Україна	Перехідна економіка	Євроінтеграція, структурні реформи, війна та криза	Відбудова, залучення інвестицій

Сучасна політика дедалі більше орієнтується на створення сприятливого середовища для бізнесу та інновацій, зберігаючи при цьому контроль над стратегічними секторами. Державні програми стимулювання економічного зростання включають заходи з підтримки малого і середнього бізнесу, розвиток інфраструктури та модернізацію регуляторної бази, що відповідає новим вимогам ринку. Аналіз економічних показників 2023 року демонструє, що країни, які ефективно поєднують ринкові механізми з активним державним регулюванням, досягають значних результатів у підвищенні стійкості економіки перед зовнішніми шоками.

Перспективи розвитку та стратегічні напрямки економічної трансформації є визначальними факторами для забезпечення конкурентоспроможності національних економік у сучасних глобальних умовах. Інтеграція у міжнародні економічні союзи та торговельні блоки відкриває для країн можливість доступу до нових ринків, стимулює обмін технологіями та сприяє залученню прямих іноземних інвестицій [3].

Посилення економічної безпеки та формування стійких національних моделей розвитку набувають особливої важливості у світлі сучасних глобальних ризиків і викликів. Стратегічні ініціативи, спрямовані на диверсифікацію

економіки, розвиток локальних інновацій та вдосконалення систем кібербезпеки, дозволяють знизити вразливість до зовнішніх шоків. Формування стійких економічних моделей, які враховують не лише економічні, але й соціальні та екологічні чинники, дозволяє забезпечити довгострокову стабільність і розвиток національних економік.

Список використаних джерел:

1. Томашук І.В. Вплив глобалізаційних процесів на сучасні економічні системи. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 1(59). С. 153-165.
2. Гетманець О.П., Коробцова Д.В., Єжелей Ю. О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). *Академічні візії*. 2023. № 20. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35cea810-1e85-4730-92c2-73e4dde869cf/content>.
3. Томашук І.В., Томчук О.Ф., Гиренко Ю.В. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 2(56). С. 197–212.

Канд. екон. наук Дон О. Д., Михайленко О. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ КРАЇН ЄВРОПИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

У 2023 році блокада та руйнування логістичних шляхів стали одними з найгостріших наслідків війни, що безпосередньо вплинуло на структуру постачання енергоресурсів, продовольства та сировини. Втрата основних транзитних маршрутів, зокрема через території, що зазнали руйнувань, змусила компанії шукати альтернативні маршрути, що додатково збільшило логістичні витрати та ризики затримок. Ситуація відобразилася як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках Європи, де критичні сектори економіки, що залежать від безперебійного постачання, були змушені оперативне адаптуватися до нових умов [1]. Після початку агресії проти України відбулося стрімке переключення на